

Bildande av naturreservatet Långberget i Bodens kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808), MB, beslutar länsstyrelsen att det område som utmärkts på bifogad karta, Bilaga 1, ska utgöra naturreservatet Långberget. Den slutliga inmätningen av området kan innebära mindre justeringar av reservatets avgränsning och areal.

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (Bilaga 5).

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö med dess opåverkade karaktär och biologiska mångfald. Skogar, våtmarker och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. Syftet är även att motverka fragmentering av området och att de delar av reservatet som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte också att ge möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv.

Syftet ska nås genom att:

- Inget skogsbruk bedrivs i området.
- Exploatering och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras.
- Hela området lämnas för fri utveckling.
- Främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet tas bort, i de fall det är möjligt.
- Naturliga störningar som till exempel stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder kan dock släckas vid behov.
- Besökare informeras om reservatets naturvärden.
- Eventuella anordningar för friluftslivet anläggs på ett sätt som inte medför störningar eller skada för växt- eller djurlivet.

Skälen för länsstyrelsens beslut

Skälen för bildandet av reservatet samt dess prioriterade bevarandevärden är de lövrika blandskogarna och de magra hållmarksskogarna med dess stora biologiska mångfald och höga friluftsvärden. Skogarna i reservatet har mycket av den naturliga skogens typiska kännetecken såsom olikåldrighet, blandade trädslag, inslag av mycket gamla träd och död ved. Delar av reservatet består av högbonitetsskog, något som är en prioriterad skogstyp för områdesskydd i Sverige. En mängd rödlistade arter knutna till naturskogar finns även i naturreservatet. Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Långberget
Kommun:	Boden
Lägesbeskrivning:	ca 7 km SV om centrala Boden
Area:	ca 66 ha
Berörda fastigheter:	Heden 53:11, privat markägare Heden 5:43, privat markägare Heden 1:37, privat markägare Heden 5:12, privat markägare
Sameby:	Udtja, Tuorpon, Jåhkågaska tjiellde och Sirges
Förvaltare:	Länsstyrelsen

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller enligt lag är det förbjudet att:

1. Bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar. Skada eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar.
2. På annat sätt än vad som anges under punkt 1 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t ex genom att borra, spränga, anordna upplag, gräva, schakta eller dumpa.
3. Uppföra eller utöka byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk, med undantag för älg torn enligt A 11.
4. Anlägga väg eller led.
5. Anlägga ledning i luft eller mark.
6. Plantera in växt-, djur-, eller svampart.
7. Släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringssämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen.
8. Framföra motordrivna fordon.
9. Sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller andra markeringar i naturen.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

10. Förändra befintlig byggnad eller anläggning.
11. Uppföra älg torn.

Undantag från reservatsföreskrifterna i punkt A:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB i detta beslut.
2. Befintlig traktorväg, sträckning enligt bilaga 3, får användas men ej utökas eller breddas. Om aktuell traktorväg används vid större skogsbruksåtgärder för skotning eller körning med tunga maskiner, vilka riskerar att ge markskador, ska samråd hållas med länsstyrelsen innan användning.
3. Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för underhåll av befintliga byggnader, stigar eller andra anläggningar. Innan större underhållsåtgärder, exempelvis trädsäkring, ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § MB.
4. Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för att bedriva renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförordningen (1978:594). Före anordnandet av fasta anläggningar ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd.
5. Vid uttransport av fälld älg eller björn får terrängskoter, t ex fyrhjuling, användas. Särskild försiktighet ska iakttagas för att undvika skador på mark, vegetation och vattenmiljöer.

6. Snöskoteråkning är tillåten i reservatet på väl snötäckt mark. Skador på mark och vegetation får ej uppstå.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas att tåla att följande åtgärder kan komma att genomföras för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. Utmärkning av reservatet.
2. Uppsättning och underhåll av informationsskylt som placeras på lämplig plats intill bilvägen.
3. Borttagande av främmande arter, exempelvis contortatall.
4. Genomförande av undersökningar av flora och fauna samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål.
5. Tillgängliggörande av reservatet för besökare genom anläggande och underhåll av stigar och eldstäder.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § MB

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. Fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar.
2. Samla in vedsvampar, mossor eller lavar.
3. Skada vegetationen i övrigt genom att t ex gräva upp växter.
4. Fånga, skada eller döda ryggradsdjur. Ta ägg eller störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt.
5. Samla in ryggradslösa djur.
6. Förstöra eller skada berg, jord eller sten på land eller i vatten genom att t ex borra, hacka, spränga, rista, gräva eller måla.
7. Skräpa ner.
8. Framföra motordrivna fordon.

Undantag från reservatsföreskrifterna i punkt C:

1. Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB i detta beslut.
2. Utan hinder av ovanstående föreskrifter får renskötsel utövas i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförordningen (1978:594). Före anordnandet av fasta anläggningar ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap 6 § MB, enligt vad som framgår av förordningen (1998:904) om anmälan för samråd.
3. Snöskoteråkning är tillåten i reservatet på väl snötäckt mark. Skador på mark och vegetation får ej uppstå.

4. I reservatet är det utan hinder av föreskriften C4 tillåtet att jaga och fiska i enlighet med gällande lagstiftning.
5. Bär- och matsvampplockning är tillåtet i området.

Redogörelse för ärendet

Under åren 2006 och 2007 genomförde länsstyrelsen en naturvärdesinventering av Långberget. Vid inventeringen kunde myndigheten konstatera att skogarna på berget till stor del höll höga naturvärden, men också att naturvärdena varierade ganska mycket i området. Det område som ursprungligen avgränsades som intressant för skydd omfattade större delen av berget och var därmed avsevärt större än det område som nu är aktuellt för reservatsbildning. I samband med att reservatsprocessen initierades 2007 gjorde länsstyrelsen en prioritering som innebar att vissa delar som bedömdes ha längre naturvärden togs bort. Förslaget mötte dock initialt stort motstånd från flera markägare och förhandlingarna gick trögt. Under förhandlingsarbetet gjordes ytterligare justeringar av avgränsningen av det planerade reservatet, och mellan åren 2008-2017 slöts överenskommelser om inträngsersättning med ett antal fastighetsägare inom det planerade reservatet. Under 2017 fick myndigheten kännedom om att omfattande avverkningar genomförts inom det planerade reservatet, utan något föregående samråd med varken länsstyrelsen eller skogsstyrelsen. Efter fältbesök i området kunde myndigheten konstatera att den genomförda avverkningen förstört de höga naturvärden som tidigare fanns i området. Myndigheten valde då att ta bort dessa delar från det planerade reservatet, trots att detta innebar att det ursprungliga reservatsförslaget delades upp i två delområden. I och med detta fick naturreservatet Långberget därmed sin slutliga avgränsning.

Ärendet har remitterats till Skogsstyrelsen, Försvarmakten, Sveriges geologiska undersökningar (SGU) och Sametinget.

Skogsstyrelsen meddelar i sitt yttrande att de är positiva till reservatsbeslutet och att områdets bevarandevärden bidrar positivt till uppfyllandet av miljömålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv. De konstaterar också att reservatet kommer ge goda möjligheter till friluftsliv och rekreation. Försvarmakten meddelar att de inte har något att erinra i rubricerat ärende och SGU att de avstår från att yttra sig.

Sametinget konstaterar i sitt yttrande att ett naturreservatsbildande inte får inskränka eller hindra utvecklingen av den samiska markanvändningen och den samiska kulturen i området. De anser att det i syftet eller i beskrivningen av området bör framgå vilken betydelse och vilket värde området har för renskötseln. Sametinget noterar också att föreskrifterna för naturreservatet inte ska hindra samisk markanvändning och att renskötselrätten gäller fullt ut. Området med det föreslagna naturreservatet är beläget inom Udtja, Tuorpon, Jåhkågaska tjiellde och Sirges samebyars vinterbetesland och ligger i område av riksintresse för rennäringen. Sametinget anser att ett naturreservatsbildande är förenligt med renskötseln och andra samiska intressen samt att det är viktigt att de samiska intressena respekteras och visas hänsyn i fortsatt förvaltning. Att syftet uppnås genom fri utveckling får inte leda till att det påtagligt försvårar bedrivandet av de samiska näringarna. De anser att det är positivt att

målsättningen för området är att främmande arter som contortatall inte ska förekomma samt poängterar att det innan större skötselåtgärder eller när någon ny anordning anläggs ska samråd ske med samebyarna. Renbetet eller framkomligheten för renarna och renskötarna får inte påverkas negativt. Under de förutsättningar som nämnts i yttrandet har Sametinget inget att erinra mot reservatsbeslutet.

Privata markägare, Udtja sameby, Tuorpon sameby, Jåhkågaska tjiellde sameby och Sirges sameby har förelagts att yttra sig över förslaget. Samtliga har tagit del av förslaget till beslut men ingen sameby har inkommit med några synpunkter.

Samråd med Bodens kommun har föregått beslutet. De meddelar att de ställer sig positiva till bildandet av naturreservatet och att förslaget är i linje med inriktningen i översiktsplan 2025 samt kommunens lokala miljömål. De konstaterar att inom fokusområdet *biologisk mångfald* i de lokala miljömålen föreskrivs bland annat att arealer med höga naturvärden ska skyddas. De poängterar att då det är privata markägare som berörs är det viktigt att dessa har fortsatt tillgång till området samt att det är positivt att en informationsskylt ska sättas upp i anslutning till området.

Samråd med Naturvårdsverket har genomförts som tillstyrker förslaget.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Området utgör en från naturvårdssynpunkt mycket värdefull naturskog som hyser en stor mångfald av växter och djur knutna till naturskogsmiljöer. Skogsavverkning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden samt dess opåverkade och ostörda karaktär förstörs. De höga naturvärden som finns i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Beslutet följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljökvalitetsmål. Beslutet ger därmed ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av flera miljökvalitetsmål, bland annat *Levande skogar* samt *Ett rikt växt- och djurliv*.

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med kommunens översiktsplan och med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap MB.

Området utgör riksintresse för totalförsvaret enligt 3 kap. MB. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt försvårar bedrivandet av totalförsvarets verksamhet, vilket innebär att reservatsbildningen är förenlig med det aktuella riksintresset.

Reservatet ingår i ett område utpekad som riksintresse för rennäringen enligt 3 kap. miljöbalken. Enligt 3 kap 5 § MB ska mark och vattenområden som har betydelse för näringen så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande. Länsstyrelsen konstaterar att reservatsbeslutet inte innebär någon inskränkning i nu gällande renskötselrätt eller nuvarande samisk markanvändning.

Länsstyrelsen bedömer därför att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt försvårar för rennäringen i området, vilket innebär att reservatsbildningen är förenlig med det aktuella riksintresset.

I enlighet med 7 kap 25 § MB ska det finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och de inskränkningar som beslutet innebär för den enskildes markanvändning. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen. Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte. Berörda markägare har ersatts för det intrång i pågående markanvändning som reservatsbeslutet innebär.

Enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning ska en myndighet innan beslut om föreskrifter så tidigt som möjligt utreda ordningsföreskrifternas kostnadsmässiga och övriga konsekvenser. Enligt samma förordning får myndigheten göra ett undantag från regeln om den bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning. Länsstyrelsen bedömer att ordningsföreskrifterna behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet. Föreskrifternas konsekvenser för allmänheten eller i övrigt bedöms vara så små att en särskild konsekvensutredning inte behöver upprättas.

Beskrivning av området

Area: ca 66 ha

Naturtyper: Skogsmark ca 66 ha, varav produktiv skog ca 66 ha

Långberget är ett skogsberg på södra sidan av Luleälven, cirka 7 kilometer väster om Bodens tätort. Toppen når strax under högsta kustlinjen, 225 meter över havet, och hela topplatån är kraftigt svallad. Den består både av karga hållmarker med insprängd mager tallskog och frodigare fuktstråk med lövrik blandskog i svackorna. Ytterkanterna, framförallt i väster, har en brantare topografi. Rörligt markvatten gör att skogen i sluttningarna är högvuxen och ofta örtrik. Det finns överlag ett stort inslag av gamla lövträd, främst asp och björk men även spridda rönnar och grova, gamla sälgar med lunglav. Bitvis blir skogen mycket lövrik och har karaktären av en gammal, asprik lövbränna.

Långbergets skogar består delvis av hållmarksskog eller annan mager, stenbunden tallskog. Ålder och påverkansgrad varierar något men på övervägande delar finns betydande naturvärden såsom mycket gamla tallar, ofta med brandljud, och stående död ved. I området finns också större partier med högbonitetsskog. I väster finns ett högvuxet bestånd med lövrik blandskog av lågörtstyp. Där finns rikligt med grov, högvuxen asp i åldern 80-120 år, samt enstaka aspöverståndare kring 200 år. I nordöst finns ett örtrikt granområde med rörligt markvatten. Skogen är ca 70-120 år och ovanligt högvuxen. De frodiga lövrika delarna av skogen är, genom sin snabbare tillväxt och omsättning av träd, i regel mer urskogslika i strukturen med grova aspar och gott om död ved i form av lågor och torrträd.

Den senaste skogsbranden i området härjade kring mitten eller slutet av 1800-talet och har skapat mycket av skogarna, i kombination med äldre tiders dimensionsavverkning då skogarna plockades på de grövsta och äldsta träden. Merparten av de gamla tallöverståndarna som överlevt skogsbränderna fälldes kring förra sekelskiftet, detsamma gäller de grova torrfuror som bildades av branddödade gamla tallar. Trots det finns det ofta kvar gamla, senvuxna tallar på hällmarkerna och i de magra tallbestånden i anslutning till dessa. Tallarna är i åldern 200-300 år och har ofta gamla stamskador, så kallade brandljud, efter skogsbrand. Mängden död ved i området varierar från sparsam till allmän. Trots äldre plockhuggningar är påverkansgraden under senare tid låg och skogens redan nu betydande naturvärden kommer relativt snart att öka ytterligare, efterhand som skogen åldras och mängden död ved ökar.

I reservatet finns flertalet rödlistade arter. Här kan man bland annat hitta liten aspgelélav, kandelabersvamp, koralltaggsvamp, dvärgbägarlav och rynkskinn. Spår efter tretåig hackspett och reliktböck förekommer också i reservatet.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljödepartementet) enligt Bilaga 4.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken, vilka gäller omedelbart.

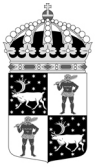
De som deltagit i länsstyrelsens beslut

I detta ärende har beslut tagits av landshövding Björn O. Nilsson efter föredragning av naturskyddshandläggare Anna Jonsson. I den slutliga handläggningen av ärendet deltog även naturskyddshandläggare Frédéric Forsmark, chefen för naturskyddsenheten Per-Anders Jonsson samt länsassessor Simon Bergdahl.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Länssstyrelsen
Norrbotten

BESLUT

9 (9)

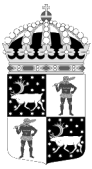
Datum
2020-06-24

Diarienummer
511-1654-2020

NVR ID
2044057

Bilagor:

1. Karta över reservatet
2. Översiktskarta
3. Precisering av undantag från reservatsföreskrifterna i punkt A
4. Hur man överklagar
5. Skötselplan

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-1654-2020

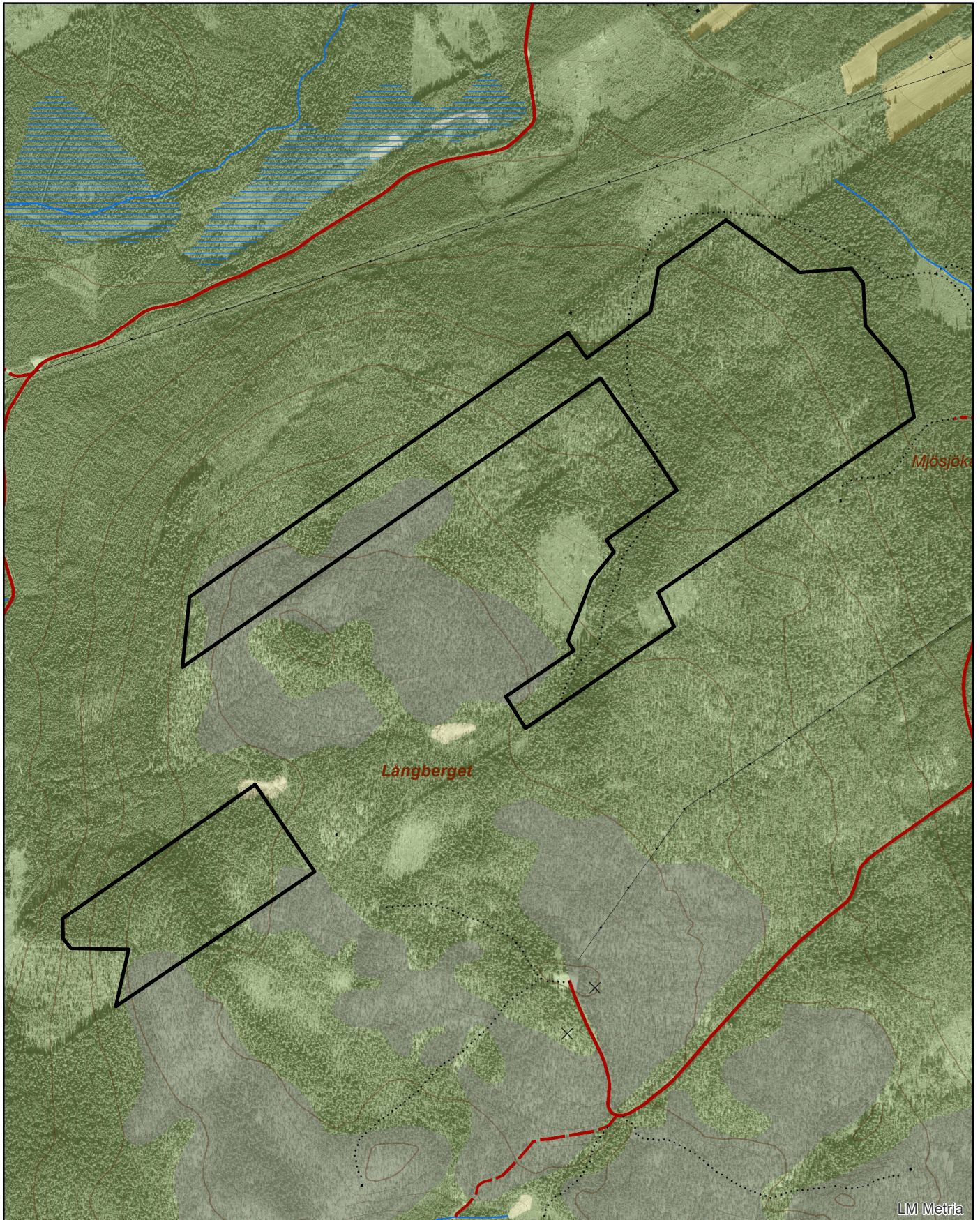
NVR ID 2044057

Bilaga 1

Naturreseptatet Långberget

Area ca 66 ha

Skala 1:12 000

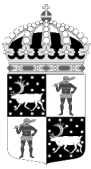

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

 Gräns för naturreseptatet

0 250 500 750 1 000 Meter

Naturreservatet Långberget

Bodens kommun

Skala 1:100 000

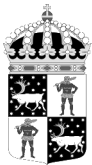
Länsstyrelsen
Norrbotten

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

- Gräns för naturreservatet
- Övriga naturreservat

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Kilometer

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-1654-2020

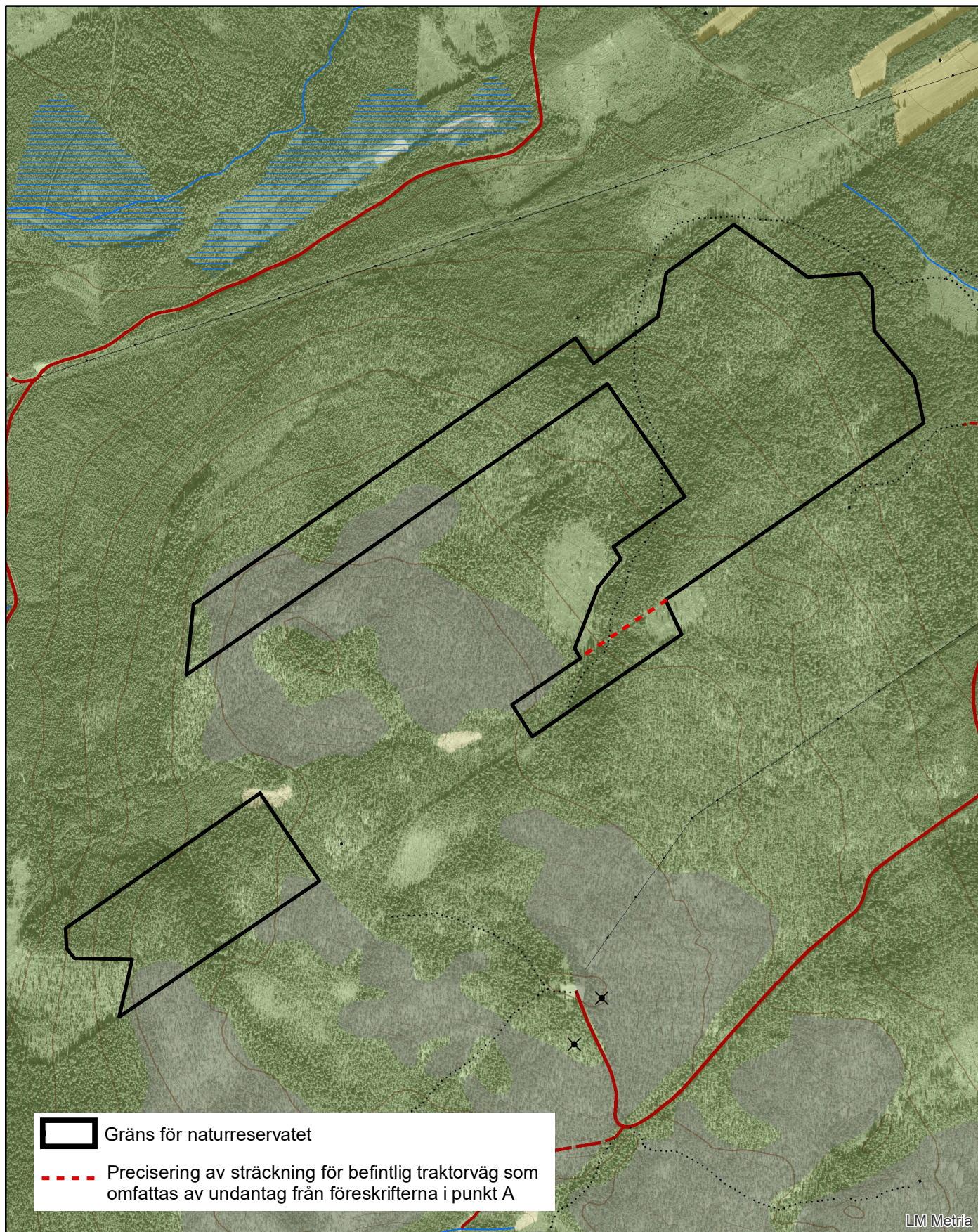
NVR ID 2044057

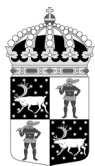
Bilaga 3

Naturreservatet Långberget

Precisering av undantag från reservatsföreskrifter i punkt A

Skala 1:12 000

Länsstyrelsen
Norrbotten

Bilaga 4 Överklagandehänvisning

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Hur överklagar jag beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska du lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen i Norrbottens län antingen via e-post; norrbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen i Norrbottens län, 971 86 Luleå.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades**.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer,
- hur du vill att beslutet ska ändras, samt
- varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen via e-post, norrbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 50 00. Ange diarienummer 511-1654-2020.